

Pismo
ukazuje się
we wtorki
i piątki

Głos *weekend*

Piątek
1 listopada 2024
nr 86 (LXXIX)
cena: 20 Kč

WIADOMOŚCI
SPOŁECZNICY RATUJĄ
CMENTARZ I KAPLICĘ
STR. 2-3

KULTURA
SENTYMENTALNIE
I KAMERALNIE
STR. 4

SPORT
MOŻNA
SIĘ ZGŁASZAĆ!
STR. 10

Gdzie spoczywają nasi profesorowie?

• Marian Jędrzejczyk z publikacją „Wróciły wspomnienia” przy grobie ojca.
Fot. BEATA SCHÖNWALD

WYDARZENIE: Takie nazwiska, jak Drozd, Mech, Jędrzejczyk czy Wygrys, kojarzą dziś już tylko starsze pokolenia. Wszak chodzi o powojennych profesorów dawnego orłowskiego gimnazjum na Obrokach i w Łazach. W środę przed świętem Wszystkich Świętych wyruszyłam na poszukiwanie miejsc ich ostatniego spoczynku.

Beata Schönwald

Impulsy do podjęcia się tego niełatwego zadania były dwa. Pierwszym był e-mail wysłany niedawno do naszej redakcji przez Tadeusza Rzymana z Popradu w imieniu 19 maturzystów, którzy w 1965 roku zdali maturę w polskim gimnazjum na Obrokach, z proś-

bą o pomoc w wyszukaniu grobu ich klasowego Franciszka Mecha. Drugim było spotkanie z Marianem Jędrzejczykiem z Orłowej nad publikacją „Wróciły wspomnienia”, która zawiera cenne wskazówki do odnalezienia grobów nie tylko wspomnianego nauczyciela, ale niemal całego grona profesorskiego z tamtych lat.

—————
Ciąg dalszy na str. 8

REKLAMA

Menu Świętego Marcina w Vitality
7.-11.11.2024

+420 732 920 550
www.sportvitality.cz

sport vitality

GE-001

LISTA NIEOBECNYCH... Listopad 2023

Stanisław Zahradnik

Zmarł 5 listopada w wieku 91 lat. Był działaczem społecznym, aktywnym członkiem MK PZKO w Trzyńcu-Osiedlu oraz ZG PZKO, założycielem Sekcji Historii Regionu oraz jego długoletnim przewodniczącym. Jako historyk skupił swoją uwagę na regionie trzynieckim, Hucie Trzynieckiej i polskiej społeczności na Zaolziu.

Jacek Krywult

Zmarł 9 listopada w wieku 82 lat. Był jednym z najbardziej rozpoznawalnych polityków Bielska-Białej. Już na początku lat 80. ub. wieku przez niespełna rok jako bezpartyjny pełnił funkcję prezydenta miasta. Z jego inicjatywy miasto nawiązało współpracę z Trzyńcem.

Karel Schwarzenberg

Zmarł 11 listopada w wieku 85 lat. Po Praskiej Wiośnie został działaczem opozycji antykomunistycznej, po wyborze Václava Havla na prezydenta został jego kanclerzem. W latach 2007-2009 oraz 2010-2013 był ministrem spraw zagranicznych RC. W 2009 roku razem z Miroslavem Kalouskiem założył partię TOP 09 i został jej przewodniczącym.

ZDANIEM... Danuta Chlup

danuta.chlup@glos.live

Sport i wypadki często idą w parze. Czesi mają nawet na ten temat celne powiedzenie, poniekąd parafrazujące slogan „Sport to zdrowie” – „Sportem k trvalé invalidité”. Na polski można by go przetłumaczyć mniej więcej tak: „Poprzez sport do trwałego inwalidztwa”.

Dość często słyszymy o wypadkach rowerzystów, parolotniarzy, narciarzy, snowboardzistów, osób jeżdżących konno, a także turystów wspinających się po górach – nawet tych łagodnych, za jakie uważamy nasze swojskie Beskidy. Na przykład w poniedziałek, który był dniem wolnym od pracy, załoga śmigłowca lotniczego pogotowia ratunkowego udzielała pomocy 49-letniej turystce, która spadła ze skały i stoczyła się po ostrych kamieniach z wysokości pięciu metrów do koryta wyschniętego potoku, doznając licznych i poważnych obrażeń.

Czy zatem lepiej spędzać czas wolny w domu – przy komputerze, telewizorze, bez ruchu? Wtedy faktycznie nie będzie nam groził wypadek związany ze sportem, ale czy to znaczy, że ochronimy swoje zdrowie? Z pewnością nie, przecież lekarze od lat, a w ostatnim czasie coraz intensywniej, apelują, aby się ruszać. Ruchu potrzebuje do właściwego funkcjonowania układ krążenia, oddychania, trawienia, potrzebują go nasze kości, mięśnie i nerwy, a także nasza psychika. Dobrze pamiętamy, jakie szkody w psychice wielu osób, szczególnie dzieci i nastolatki, wyrządziło podczas pandemii koronawirusa przymusowe „bezpieczne” siedzenie w domu.

Ryzyko związane ze sportem, turystyką, ogólnie z ruchem można zminimalizować, odpowiednio się ubierając, korzystając z dobrej jakości sprzętu i środków ochrony (kaski, kamizelki, ochraniacze, raki na buty), zachowując ostrożność i nie szarżując bez powodu. Nigdy jednak nie będzie ono zerowe.

Ale tak już to w życiu jest, że nic, co robimy, nie obywa się bez ryzyka. Czyha na nas ono na ulicy, w górach, w wodzie, w środkach lokomocji, podczas pracy zawodowej czy nawet domowej. Związane jest ze wszystkim, czego się podejmujemy, aby żyć, a nie tylko wesołać. I dlatego po raz kolejny wsiadamy na rower, ruszamy na szlaki, szusujemy na stoku, skaczemy na spadochronie... Co do tego ostatniego, to jednak panicznie się boję.

CYTAT NA DZIS

Prof. Konrad Rejdak

kierownik Klinicznego Oddziału Neurologii Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego nr 4 Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

Do niedawna szacowaliśmy, że w Polsce dochodzi do 60-70 tys. udarów mózgu rocznie. Obecnie, dzięki zbieraniu dokładniejszych danych, m.in. w programach leczenia udaru mózgu, wiemy, że jest ich około 90 tys. w ciągu roku

WAŻNE INFORMACJE

- Nowym dostawcą dla prenumeratorów „Głosu” jest od 1 listopada 2023 roku PNS, a.s.
- Bezpłatna linia telefoniczna: 800 400 412 (czynna w dni robocze 7.30-17.00)
- Zamówienia pisemne: První novinová společnost, a.s. Zákaznické centrum, Evropská 888, 664 42 Modřice, e-mail: zakaznickacentrum@pns.cz
- Wszelkie zamówienia, zmiany i reklamacje prosimy kierować pod nr. tel. 800 400 412.

Znajdź nas na X-ie

DZIŚ...

1

listopada 2024

Imieniny obchodzą:

Jędrzej, Konrad, Seweryn

Wschód słońca: 6.30

Zachód słońca: 16.08

Do końca roku: 60 dni

(Nie)typowe święta:

Wszystkich Świętych

Przysłowie:

„Na Wszystkich Świętych

od zębów utnij gałąź debu:

jeśli soku nie ma, będzie

tega zima”

JUTRO...

2

listopada 2024

Imieniny obchodzą:

Bohdan, Jerzy

Wschód słońca: 6.32

Zachód słońca: 16.06

Do końca roku: 59 dni

(Nie)typowe święta:

Zaduszki

Przysłowie:

„Jak listopad ciepły

– marzec mrozem

przewleky”

POJUTRZE...

3

listopada 2024

Imieniny obchodzą:

Hubert, Sylwia

Wschód słońca: 6.33

Zachód słońca: 16.05

Do końca roku: 58 dni

(Nie)typowe święta:

Święto Myśliwych –

Hubertus,

Dzień

Gospodyni Domowej

Przysłowie:

„Kiedy swego czasu goty

las nastaje, święty Hubert

z lasu cały obiad daje”

POGODA

piątek

dzień: 15 do 17°C

noc: 10 do 8°C

wiatr: 4-6 m/s

sobota

dzień: 8 do 10°C

noc: 2 do 0°C

wiatr: 3-5 m/s

niedziela

dzień: 5 do 7°C

noc: -1 do -2°C

wiatr: 1-3 m/s

Spółeczniczy ratują ją cmentarz i kaplicę

Wymalowanie drewnianej wieżyczki, uzupełnienie ubytków w murach kaplicy cmentarnej i ich zadaszanie, wykonanie odwodnienia fundamentów kaplicy – to tylko niektóre z prac, jakie w tym roku wykonali społecznicy ze Stowarzyszenia „Olza Pro” na terenie starego cmentarza ewangelickiego w Karwinie-Meksyku.

Łukasz Klimanec

Dobiegają końca jesienne akcje związane z porządkowaniem i ratowaniem starego cmentarza ewangelickiego w Karwinie-Meksyku. Od 26 września na każdą kolejną sobotę społecznicy ze Stowarzyszenia „Olza Pro” oraz sympatycy i inni wolontariusze spotykali

się, żeby wspólnie pracować na rzecz zachowania pamięci o tej nekropolii. – Przeważnie pracujemy na dwóch frontach – porządkujemy cmentarz, usuwamy zarośla, kosimy trawę, czyszcimy poszczególne pomniki, a niektóre z

• **Spółeczniczy ratują kaplicę cmentarnej uzupełniając brakujące fragmenty ścian.**
Fot. ARC Stowarzyszenia „Olza Pro”

brakujące fragmenty ścian.

– Murujemy i

staramy się zachować

ceglane ornamenty.

Myślę, że nie

nam się to udaje.

Stopniowo

zadaszamy mury,

żeby opady i

warunki atmosferyczne

ich nie uszkadzały.

W ostatnich latach

udało się zabezpieczyć

boczne oraz tylne ściany.

– Murujemy i

staramy się zachować

ceglane ornamenty.

Myślę, że nie

nam się to udaje.

Stopniowo

zadaszamy mury,

żeby opady i

warunki atmosferyczne

ich nie uszkadzały.

W ostatnich latach

udało się zabezpieczyć

boczne oraz tylne ściany.

nych reperujemy – wyjaśnia Stanisław Kołek ze Stowarzyszenia „Olza Pro”. Drugim frontem, na którym koncentrują się prace, jest kaplica cmentarna. Spółeczniczy kontynuują ratowanie tego obiektu uzupełniają

ny, a w tym roku zabezpieczyliśmy ceglana wież, na której znajdowała się drewniana wieżyczka. Chcemy jeszcze uzupełnić lewą stronę przedniego muru i lewy boczny mur – zapewnia Stanisław Kołek.

O polskich świętach w czeskim radiu

Informacje o dniach wolnych od pracy w Polsce i zamkniętych przy tej okazji sklepach w związku ze Świętem Niepodległości oraz dniem Wszystkich Świętych pojawiły się w Radiu Blanik. To akcja Centrum Polskiego Kongresu Polaków w RC, która jest kontynuacją projektu „Wpisuję: polska”.

Informacje w języku czeskim o polskich świętach patriotycznych i zwyczajach Wszystkich Świętych od czwartku 31 października emitowane są na antenie Radia Blanik. Polski aktor ostrawskiego Teatru Lalek Marian Mazur wyjaśnia, że w tym roku dzień 1 listopada wypada w piątek. To dobry dzień na wycieczkę w Polsce, jednak tego dnia nie będzie można zrobić zakupów, bowiem w Polsce obchodzone jest święto Wszystkich Świętych. W związku z tym sklepy są zamknięte.

– Możecie do nas przyjechać i zapalić świeczkę na grobie swoich

bliskich, najlepiej wieczorem na któryś z polskich cmentarzy, które ze względu na miliony świątełek wyglądają naprawdę niesamowicie – podkreśla lektor.

Drugi spot dotyczy Święta Niepodległości (11 Listopada), jakie w tym roku wypada w poniedziałek. W radiowym spocie Kongresu Polaków w RC słyszymy, że Czechosłowacja powstała 28 października 1918 roku, ale my, Polacy, na ogłoszenie niepodległości czekaliśmy nieco dłużej, aż do 11 listopada.

– W tym roku rocznica tego wydarzenia przypada w poniedziałek, więc w Polsce sklepy i urzędy będą zamknięte. W zamian w wielu miejscach można włączyć się do świętowania Święta Niepodległości. Polska będzie gospodarzem wielu ciekawych wydarzeń – podkreśla w radiowym spocie Marian Mazur.

Akcja informacyjna o polskich świętach patriotycznych i zwyczajach

obchodzenia Wszystkich Świętych to przedsięwzięcie Centrum Polskiego Kongresu Polaków w RC, które jest kontynuacją projektu „Wpisuję: polska” z lat 2020-2021, głoszącej kampanii tożsamościowej realizowanej na terenach przygranicznych skierowanej głównie do mniejszości polskiej zamieszkującej region Śląska Cieszyńskiego.

Aktualnie jego celem jest wzmocnienie polskiej tożsamości narodowej poprzez różnorakie działania, w tym produkcję spotów wideo, materiałów na platformie TikTok, kampanie plakatowo-bannerowe oraz promocję w czeskiej przestrzeni radiowej. Grupą docelową są Polacy i osoby dwujęzyczne mieszkające w Republice Czeskiej, szczególnie młodzież i studenci pochodzenia polskiego, mieszkańcy Zaolzia oraz przedstawiciele małżeństw mieszanych.

(klm)

LISTA NIEOBECNYCH... Grudzień 2023

Ladislav Županec

Zmarł 9 grudnia w wieku 80 lat. Sławę uzyskał jako aktor oraz mistrz dubbingu. Jego głosem mówił amerykański aktor Clint Eastwood w filmach dla czeskiego widza. W latach 1993-2003 był dyrektorem praskiego teatru Karlin, w 2016 roku otrzymał Nagrodę Thalii za całonocny występ aktorsko-wokalny w kategorii musicalu-operetki.

Radomir Krygiel

Zmarł 14 grudnia w wieku 62 lat. Był cenionym fotografikiem naszego regionu, członkiem Zaolziańskiego Towarzystwa Fotograficznego. Od młodości angażował się w pracy na rzecz MK PZKO w Hawierzowie-Błędowicach, najpierw jako kierownik kółka fotograficznego oraz działacz legendarnego Klubu Młodych „Na strychu”, potem jako grafik. W zarządzie koła działał do ostatnich swoich dni.

Pawełka Niedoba

Zmarła 30 grudnia. Całe pokolenie Zaolziaków zapamiętały ją jako „Panią Bajkę”. Była aktorką, lalkarzem, w latach 1993-2009 stała na czele Teatru Lalek „Bajka” Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego, a od 2008 roku Sceny „Bajka” Teatru Cieszyńskiego. Wielu utkwita w pamięci także jako aktorka Sceny Polskiej, głównie dzięki sztuce „Janosik, czyli na szkle malowane” z 1976 roku.

REKLAMA

CATERING ZARELKO

PYSZNE JEDZENIE
na imieniny, urodziny, jubileusze i spotkania rodzinne

SKONFIGURUJ ONLINE

+48 537 357 077

www.cateringcieszyn.pl

www.ajesucho.cz

e-mail: ajesucho@seznam.cz

TECHNICZNE OSUSZANIE
WYNAJEM OSUSZACZY
OSUSZANIE PO ZALANIU

tel. +420 608 772 213

Sentymentalnie i kameralnie

Szykuje się niezapomniane popołudnie w Ośrodku Kultury „Strzelnica” w Czeskim Cieszynie. W niedzielę 10 listopada o godz. 16.00 rozpocznie się finałowa gala Tacy Jesteśmy, sztandarowego projektu Kongresu Polaków w Republice Czeskiej. Dodatkową atrakcją będzie występ Warszawskiej Orkiestry Sentymentalnej.

Tomasz Wolff

Zuwagi na zakrojony na szeroką skalę remont Teatru Cieszyńskiego, organizatorzy musieli przenieść finałową galę do „Strzelnicy”. Od kilku tygodni pracują w pocie czoła, żeby finał kolejnej edycji cieszącego się ogromną popularnością plebiscytu wypadł okazale. Na tydzień przed rozpoczęciem wydarzenia pewnie wydaje się jedno – będzie bardziej kameralnie. Program trzeba bowiem skrócić na miarę położonego tuż nad Olzą ośrodka kultury.

Prezentacja poszczególnych kandydatów oraz ich występy, a także wręczenie nagród – publiczności oraz „Złoty Jestem”, przyznanej przez kapitułę złożoną z członków Rady Kongresu, nie powinny zająć więcej niż dwie godziny – wyjaśnia Marek Słowiaczek, który po raz kolejny wcieli się w rolę konferansjera.

Bardzo atrakcyjnie zapowiada się także koncert gościa specjalnego – Warszawskiej Orkiestry Sentymentalnej, który rozpocznie się o godz. 18.30. Jako że dzień po gali przypada w Polsce Narodowe Święto Niepodległości, cały program zostanie utrzymany w tym właśnie tonie. Założona w 2015 roku Warszawska Orkiestra Sentymentalna wydaje się być idealną formacją na listopadowy czas. W Czeskim Cieszynie ma się pojawić w pełnym składzie: Gabriela Mościcka (śpiew, akordeon), Lena Nowak (klarnet), Krzysztof Baranowski (gitarra, mandolina), Jakub Fedak (wibrafon), Mateusz Kowalski (perkusjonalia), Kazimierz Nitkiewicz (trąbka) oraz Łukasz Owczynnikow (kontrabas).

„Warszawska Orkiestra Sentymentalna to przedwojenna Orkiestra 2.0 – fascynacja złotą erą polskiej muzyki rozrywkowej i sięganie do zapomnianych często przebojów bez zamykania ich w muzeum. Udowodnia, że muzyka sprzed prawie 100 lat świetnie sprawdza się tu i teraz – w klubie, na koncercie, na potańcówce czy w słuchawkach. Tanecznie, lekko, pomysłowo, ale i z szacunkiem do przedwojennych aranżacji i warszawskiej muzycznej historii. Zapomniane szlagiery,

Warszawska Orkiestra Sentymentalna występuje od 2015 roku. Fot. W. RUDZIŃSKI

wzruszające walce, namiętne tanga, porywające foxtroty, rumbi i slow-foxy, świat Astona, Tuwima, braci Goldów, Ordonówny – to, co najlepsze z dawnej sceny, radia i srebrnego ekranu, dzięki Orkiestrze dziś zyskuje drugie życie w najlepszym stylu. W Warszawskiej Orkie-

chęta, żeby niedzielne popołudnie 10 listopada dla każdego uczestnika gali Tacy Jesteśmy przekształciło się płynnie w wieczór.

– Na Zaolziu zagramy po raz pierwszy i nie możemy się doczekać spotkania z państwem – usłyszeliśmy wczoraj od muzyków.

Bardzo atrakcyjnie zapowiada się także koncert gościa specjalnego – Warszawskiej Orkiestry Sentymentalnej, który rozpocznie się o godz. 18.30. Jako że dzień po gali przypada w Polsce Narodowe Święto Niepodległości, cały program zostanie utrzymany w tym właśnie tonie

strze Sentymentalnej duch dawnej Warszawy z optymizmem patrzy w przyszłość – pamięta o retro uroku i szyku, a zarazem świetnie czuje się w XXI wieku” – czytamy na stronie internetowej zespołu, która to zapowiedź jest chyba wystarczającą za-

Próbkę umiejętności Warszawskiej Orkiestry Sentymentalnej można znaleźć na jej oficjalnym kanale na YouTube. Już po pierwszych dźwiękach nogi same rwą się do tańca...

Kongres Polaków w ČR
Zespół muzyczny Arzia
Barbara i Marian Welsierowie
Chór dziecięcy „Cieszyńianka”
Klub Podróżnika „Za Oknem”
MK PZKO w Karwinie
DH „Czarne Pantery”
Anna Jiravská
Roman Wróbel
Teatr Lalek Bajka
Adam Chmiel

TACY JESTEŚMY 2024

Niedziela 10 listopada 2024
godz. 16.00
Ośrodek Kultury „Strzelnica”
w Czeskim Cieszynie

Gość specjalny:
Warszawska Orkiestra Sentymentalna

Bilety do nabycia w siedzibie Kongresu Polaków, Czeski Cieszyń
Zamówienia: 736 627 021, kancelaria@polonica.cz

PRZY WSPARCIU:

P. P. S., czyli...

Pod jednym skrótem może się ukrywać kilka różnych znaczeń. Fakt ten wykorzystał Marc Camoletti we francuskiej komedii pt. „P. P. S.”. W ubiegły piątek i sobotę sztukę tę wystawił w gwarowej wersji amatorski zespół teatralny Miejscowego Koła Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Ligotce Kameralnej.

Danuta Chlup

Bardzo się cieszymy, że udało nam się znaleźć, mam nadzieję, ciekawą sztukę, przetłumaczyć ją na „po naszymu”, wyćwiczyć i że wy przysłiszcie tak licznie. Dziękujemy – mówiła w sobotę na powitanie prezes MK PZKO Joanna Szpyrc.

Akcja toczy się w Paryżu, w apartamencie z widokiem na Sekwanę i Pola Elizejskie. Właścicielką mieszkania jest starsza, lecz nadal pełna energii madame Brisedeau.

Wraz z nią mieszkają trzy młodsze kobiety: nauczycielka muzyki Michele, malarka Luisa oraz służąca Chantal. Każda z kobiet kogoś szuka: Brisedeau kolejnego sublokatora, pianistka ucznia gry na fortepianie, malarka umiejętnego modela, służąca kochanka. Wszystkie cztery składają ogłoszenie do gazety, każda zamieszcza w tym swoim skrócie P. P. S., pod którym kryje swoje wymogi. W jakimś czasie w reakcji na ogłoszenia w mieszkaniu zaczynają się pojawiać obcy panowie. Każdy z nich, nie wiedząc o tym, trafia na niewłaściwą kobietę. Pomyłki, niedopowiedzenia, dwuznaczne sformułowa-

Malarka i jej niedoszły model. Zdjęcia: DANUTA CHLUP

nia powodują szereg śmiesznych sytuacji.

Szatkę z czeskiego (tłum. Jaromír Janeček) przełożyła na miejscową gwargę specjalnie dla ligockiego teatru Maria Sevcik. Spektakl wyreżyserowały wspólnie członkinie zespołu teatralnego.

Publiczność zgromadzona w Domu Kultury nagrodziła aktorów burzliwymi oklaskami. Podziękował im także wójt Ligotki Kameralnej Ivo Sztefek. Zauważył, że sztuka była nie tylko interesująca i zabawna, ale także dość śmiała – w aluzji do scen, w których aktorzy

płci męskiej zmuszeni byli grać w negliżu.

Kto nie miał okazji przybyć do spektaklu do Ligotki, może go jeszcze obejrzeć w trzech różnych miejscowościach: 2 listopada w Jablonkowie, 9 listopada w Trzycieciu lub 30 listopada w Nydku.

»Dziady« przeniesione do kościoła

Scena Polska Teatru Cieszyńskiego przygotowuje się do wystawienia „Dziadów” w kościele katolickim pw. św. Marii Magdaleny w Stonawie w niedzielę 10 listopada o 18.00. – Gwarantuję, że nawet dla tych widzów, którzy oglądali to przedstawienie w teatrze, we wnętrzu kościoła nabierze ono zupełnie innych znaczeń i głębi przeżycia – zapewnia Bogdan Kokotek, reżyser spektaklu. Bilety w cenie 150 koron.

Wystawienie „Dziadów” we wnętrzach kościoła to nietuzinkowy pomysł. Skąd się wziął?
– Ten dramat jest naszpikowany mitycyzmem, odnośnikami religijnymi,

jest osadzony w religijności. I tak mi przyszło do głowy, że takim najfajniejszym miejscem pozateatralnym – a mógłbym pokusić się o to, że fajniejszym i odpowiedniejszym, niż sama scena teatralna – będzie właśnie wnętrze kościoła. Zresztą, ta inscenizacja jest tak pomyślana, że większość akcji dzieje się w kościele. Od ceremonii zaduszkowej, która polega na tym, że ludność wkłada się do kościoła i odprawia zaduszkę – pół pogański, pół chrześcijański zwyczaj – po różne następne sceny. Świątynia jest wspaniałym miejscem do odegrania „Dziadów”. Jestem pewny, że doda odpowiedniego klimatu, niespotykanego w teatrze i będzie niesamowitym przeżyciem.

Jak przenieść teatr do kościoła pod względem logistycznym?
– Nasza inscenizacja „Dziadów” jest tak pomyślana, że dzieje się w kościele. Dlatego scenografię tworzą skrzyżowane nawy kościoła symbolizujące krzyż z odwołaniem się w stronę ołtarza. Oczywiście będziemy mieli próbę, na której dokonamy pewnych zmian inscenizacyjnych, jeśli chodzi o sytuację. Ale to wyjdzie temu przedstawieniu tylko na dobre.

Z jakim odbiorem „Dziadów” się spotykacie? Przed wami występy w Łodzi, Warszawie, Zawierciu...?
– „Dziady to arcydzieło literatury polskiej. Jest jednym z najlepszych

dramatów polskiego teatru. Pamiętamy, że ma już kilka wieków i jest trudnym dramatem, bo w zamysle autora utwór nie był przewidywany do wystawienia na scenie. Staraliśmy się zawrzeć wszystkie cztery części w naszej inscenizacji, co też jest trudne. Pewne części są potraktowane skrótowo. Ale są obszerne fragmenty obrzędu zaduszkowego, co w tym czasie zadusznym jest bardzo na miejscu. Jest też obszerne scena u senatora, która odwołuje się w wielu miejscach do elementów patriotycznych, co w przeddzień Święta Niepodległości (11 listopada – red.) będzie odpowiednim tematem. Spotykamy się z bardzo dobrym odbiorem wśród młodzieży szkol-

Gdzie kupić bilet?

Bilety są dostępne w budynku Urzędu Gminy w Stonawie (biuro obsługi interesanta/podatela) oraz na stronie internetowej teatru (tdivadlo.cz/polska-scena). Bilety kosztują 150 koron – spektakl jest dofinansowany przez Konsulat Generalny RP w Ostrawie oraz Gminę Stonawa. Warto się pospieszyć, bo liczba miejsc jest ograniczona.

nej, bo dla nich głównie gramy to przedstawienie. Słyszałem – i to z niejednych ust młodych ludzi – że po obejrzeniu naszego przedstawienia „wreszcie zrozumieli trochę, o co w tych »Dziadach« chodzi”.

(klm)

LISTA NIEOBECNYCH... Styczeń 2024

Zofia Matyskova

Zmarła 6 stycznia w wieku 86 lat. Pracowała najpierw jako nauczycielka w polskiej szkole w Bystrzycy, potem jako metodyczka Okręgowego Instytutu Pedagogicznego w Ostrawie, a następnie zajmowała się metodyką na Wydziale Pedagogicznym w Ostrawie oraz w katedrze polonistyki i folklorystyki Uniwersytetu Ostrawskiego.

Tadeusz Isakowicz-Zaleski

Zmarł 9 stycznia w wieku 67 lat. Ten katolicki ksiądz obrządku ormiańskiego i facyńskiego był w czasach PRL uczestnikiem opozycji antykomunistycznej, duszpasterzem robotników. Jako prezes założonej w 1987 roku Fundacji im. Brata Alberta angażował się w pomoc niepełnosprawnym. Zabiegał o upamiętnienie ofiar zbrodni wołyńskiej. Był pisarzem, poetą i publicystą.

Jana Hlaváčova

Zmarła 13 stycznia w wieku 85 lat. Należała do najbardziej wyrazistych czeskich aktorek epoki powojennej. Zagrała dziesiątki ról na deskach Teatru Narodowego w Pradze oraz Teatru na Winohradach. Przez miłośników kina zostanie zapamiętana m.in. dzięki roli w serii filmowej reżysera Dušana Kleina „o poetach”. Jej charakterystyczny głos znalazł zastosowanie w radiu i dubbingu.

Aleksiej Nawalny

Zmarł 16 lutego w wieku 47 lat. Był jednym z najbardziej zaciekle krytyków prezydenta Rosji Władimira Putina i jego aparatu rządowego. Organizował antyrządowe demonstracje, na swoich kanałach YouTube walczył z korupcją. W 2020 roku został otruty na pokładzie rosyjskiego samolotu. W 2021 roku został aresztowany, zmarł w niewyjaśnionych okolicznościach w kolonii karnej w Charpie.

Lidia Szczerbińska

Zmarła 17 lutego w wieku 89 lat. Była polską gimnastyczką. W 1956 roku wystartowała na igrzyskach olimpijskich w Melbourne, gdzie wraz z koleżankami zdobyła brązowy medal ex aequo z radziecką reprezentacją. Rok później wyjechała do Australii, gdzie zajmowała się nauczaniem gimnastyki.

Tomasz Komenda

Zmarł 21 lutego w wieku 46 lat. Jego nazwisko znane jest w całej Polsce dzięki filmowi „25 lat niewinności. Sprawa Tomka Komendy”, który opowiada autentyczną historię jego życia. W 2004 roku został skazany na 25 lat więzienia za zbrodnię, której nie popełnił. W 2018 roku został uniewinniony. Wyszedł na wolność po 18 latach spędzonych za kratkami.

LISTA NIEOBECNYCH... Luty 2024

Partyzanci spod Filipki doczekali się tablicy

Minęło 80 lat od śmierci sześciu osób z Nawsia, które zginęły rozstrzelane bądź zmarły w obozach koncentracyjnych w związku z niemiecką obławą na partyzantów Związku Walki Zbrojnej – Armii Krajowej i ich sąsiadów w okolicach Filipki. Dopiero teraz doczekały się tablicy pamiątkowej.

Ofiary upamiętnione na tablicy

Zastrzeleni:

- Adam Szolony (ur. 1875),
- Adam Szolony (ur. 1901),
- Franciszek Szolony (ur. 1916),
- Jerzy Kajfosz (ur. 1918).

Zmarli w obozach koncentracyjnych:

- Zuzanna Halamowa (ur. 1890) – zm. w Ravensbrück,
- Józef Halamo (ur. 1913) – zm. w Gross Rosen.

• Beata Kantor odśpiewała przed tablicą dwie pieśni.

• Przedstawiciele MK PZKO i Rodziny Katyrzkiej. Zdjęcia: DANUTA CHLUP

Danuta Chlup

Tablicę odsłonięto w środę po południu w przysiółku Skupniowice, w pobliżu rozdroża tras turystycznych na Filipkę i Stożek. Została zainstalowana nad domem rodziny Szolonych, która straciła przed 80 laty trzech swoich członków. Z inicjatywę przypomniała niezbyt znanej historii i upamiętnienia zamordowanych wyszedł Stanisław Gawlik z organizacji pożytku publicznego Coesistenza. Finansowo wsparła projekt gmina Nawsie.

– Chciałbym wam wszystkim podziękować za to, że przyszedliście, że odczuwacie potrzebę bycia w takim miejscu i upamiętnienia tych bohaterów, którzy poświęcili swoje życie

za ideały, których dziś może aż tak bardzo nie rozumiemy. Tym większa jest wartość dzisiejszej uroczystości – zwrócił uwagę wójt Nawsia Marian Waszut.

Stanisław Gawlik przeczytał spisane wspomnienia rodziny Szolonych. Następnie przytoczył znane fakty nt. obławy i jej tragicznych następstw. Zaznaczył, że choć rodzinny przekaz różni się w szczegółach od ustalonej historycznej wersji, to należy go uszanować jako przekazywany w rodzinie z pokolenia na pokolenie.

Co zatem wydarzyło się na przełomie października i listopada 1944 roku w górskim przysiółku Skupniowice?

W tym czasie struktura Armii Krajowej na Śląsku Cieszyńskim była już znacznie osłabiona. W Beskidach nadal jednak działali polscy partyzanci,

duże znaczenie miały także sowieckie oddziały dywersyjne i wywiadowcze. Latem Niemcy zaczęli wysyłać w teren konfidentów, którzy podawali się za partyzantów bądź zbiegłych jeńców sowieckich. Grupy te miały za zadanie przenikanie do oddziałów partyzanckich, ujawnienie i rozpracowanie siatek łączności partyzanckiej. Akcja ta miała uderzyć także w ludność cywilną, która pomagała „leśnym”.

Adam Szolony oraz jego synowie Adam i Franciszek byli aktywnymi członkami ruchu oporu, jednak często odwiedzali dom rodzinny. Przez całe lato i jesień przychodzili do ich domu dwaj osobnicy. Podawali się za partyzantów. Żądali pożywienia i informacji o innych członkach ruchu oporu, z którymi rzekomo mieli nawiązać łączność. Jak się później okazało, byli to konfidentki Gestapo. Namówili miejscowych, aby na

ubój tucznika, zorganizowany przez jednego z gospodarzy, ściągali partyzantów spod Filipki i Stożka, aby ci mogli się przed zimą zaopatrzyć w mięso. W rzeczywistości była to zasadzka. W ów feralny dzień 31 października niemieckie wojsko urządziło obławę na partyzantów i ich pomocników. Franciszek Szolony i Jerzy Kajfosz zostali zastrzeleni przy próbie ucieczki. Niemcy wywieźli z domu obu Adamów Szolonych, a także żonę młodszego z nich i razem z rodzinami sąsiadów (w sumie 28 osób) pognali do schroniska na Filipce. Tam wszystkich przestuchiwano. Adamowie – ojciec i syn zostali skazani wyrokiem doraźnego sądu wojskowego na śmierć i 1 listopada na Filipce rozstrzelani. Wielu sąsiadów trafiło do obozów koncentracyjnych. Zuzanna Halamowa i Józef Halamo w obozach zmarli.

– Ta obława zakończyła się pod Girową, gdzie 6 listopada zostali schwytani dwaj partyzanci i rozstrzelani. Są pochowani na cmentarzu w Mostach – dodał Gawlik.

Odsłonięcie tablicy miało uroczystą oprawę. Wokalistka Beata Kantor zaśpiewała dwie pieśni, w tym „Ojcowski dom”, który mocno wybrzmiał w cichym górskim przysiółku. Z nagrania zabrzmiał dźwięk trąbki i werbli, Stanisław Gawlik przeczytał apel poległych. Tablicę odsłonił wspólnie i złożyli pod nią kwiaty Marian Waszut oraz Tadeusz Toman (Coesistenza). Z wiązanekami przybyli także przedstawiciele Miejskiego Koła PZKO w Nawsiu oraz Rodziny Katyrzkiej.

Tablicę będą mijali przemierzający żółtym szlakiem z Jabłonkowa na Filipkę lub Stożek.

Świeczki i kwiaty na grobach dziennikarzy Zaolzia

Osiem cmentarzy odwiedził wczoraj konsul Stanisław Bogowski z Konsulatu Generalnego RP w Ostrawie wraz z Heleną Legowicz, prezes Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w RC. W tym roku przed dniem Wszystkich Świętych upamiętnili wybranych dziennikarzy pracujących w mediach na Zaolziu.

Łukasz Klimaniec

Od kilku lat w przededniu Wszystkich Świętych przedstawiciele polskiej placówki dyplomatycznej w Ostrawie wraz z szefostwem PZKO w RC wybierali grupę osób związaną zawodowo i podążając tym tropem zapalając cmentarze w regionie zapalając znicze na grobach tych osób.

– W jednym roku byli to dawni prezesi PZKO, innym razem aktorzy, poeci, malarze. A w tym roku pomyślałam o osobach związanych z mediami – wyjaśniła Helena Legowicz, prezes PZKO.

Na mapie wczorajszej trasy znalazło się osiem nekropoli w regionie, gdzie spoczywają dawni dziennikarze „Głosu”, „Zwrotu” oraz polskiej redakcji Radia Ostrawa. – Na pewno nie są to wszyscy, którzy pracowali w mediach zaolziańskich, ale wybraliśmy te kilka osób, ponieważ potrafiliśmy zlokalizować ich groby. Niestety nie udało nam się zlokalizować grobu pana Bolesława Dufawy, który był założycielem polskiej redakcji Radia Ostrawa – przyznała szefowa PZKO.

Delegacja najpierw zjawiała się na cmentarzu w Karwinie-Kopalniach, gdzie spoczywa Emilia Świder, wieloletnia współpracownica „Zwrotu”, pracownica Polskiej Redakcji Radia Ostrawa i redaktorka „Hutnika”.

– To piękny zwyczaj pamiętać o rodakach, którzy tu mieszkali i działali – przyznał konsul Stanisław Bogowski. – Szanujemy pamięć o nich. Nieraz zdarza się, że polskie groby są zapomniane, ale naszym zadaniem jest pilnowanie tego, by pamięć o nich nie zginęła – zaznaczył konsul, który na karwińskiej nekropoli zapalił znicze także na grobie dr. Wacława Olszaka.

Kolejnym przystankiem była Sucha Góra, gdzie znicze zapłonęły na grobie zmarłego w marcu tego roku Henryka Kiedronia, redak-

• Helena Legowicz składa kwiaty na grobie Emilii Świder. Zdjęcia: ŁUKASZ KLIMANIEC

• Konsul Stanisław Bogowski przed grobem Henryka Kiedronia, redaktora naczelnego „Głosu Ludu”.

• Delegacja na cmentarzu w Stonawie zapaliła znicze na grobie Marka Michałka.

• Znicze z konsulatu zapłonęły także na mogile obrońców Stonawy.

tora naczelnego „Głosu Ludu” w latach 1986-1991. Na cmentarzu w Stonawie delegacja upamiętniła Marka Michałka, dziennikarza „Głosu Ludu” oraz polskiej redakcji Radia Ostrawa. Znicze pamięci zapłonęły także na grobie Marii Grzegorz, redaktorki „Zwrotu” w latach w latach 1984-1992, a także „Głosu Ludu” w latach 1992-1995 oraz polskiej redakcji TV Stonawa. Kolejnym miejscem wizyty delegacji był cmentarz w Żukowie

„Głosu Ludu”, a następnie pełniącego obowiązki redaktora naczelnego, kiedy redakcja „Głosu Ludu” z Ostrawy przenosiła się do siedziby w Czeskim Cieszynie. Na cmentarzu w Trzanowicach delegacja zapaliła znicze na grobie Marii Grzegorz, redaktorki „Zwrotu”, a w Nawsiu zapaliła znicze na grobie Wiesława Przeczka, fotografa „Zwrotu” i „Głosu Ludu”, a także współpracownika polskiej redakcji Radia Ostrawa.

Dolnym, gdzie spoczywa zmarły przed dwoma laty Czesław Garmrot, redaktor „Zwrotu” i „Głosu Ludu”. Konsul Bogowski i prezes Legowicz oddali też szacunek pochowanemu w Trzniecu Pawłowi Kubiszowi, pierwszemu redaktorowi naczelnemu „Zwrotu”, a w Nawsiu zapaliła znicze na grobie Wiesława Przeczka, fotografa „Zwrotu” i „Głosu Ludu”, a także współpracownika polskiej redakcji Radia Ostrawa.

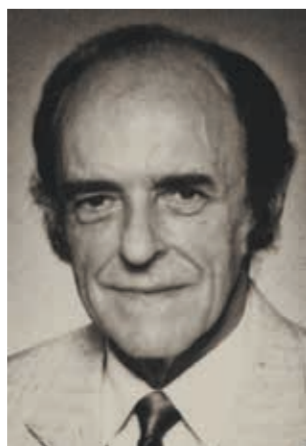
Konsul Stanisław Bogowski w rozmowie z „Glosem” zapowiedział, że dziś, w dzień Wszystkich Świętych, planuje indywidualnie odwiedzić inne cmentarze na Zaolziu. Zamierza przyjechać m.in. do Czeskiego Cieszyna oraz Jabłonkowa. W najbliższych dniach planuje też udać się do Mirowska, gdzie podczas drugiej wojny światowej w miejscowym więzieniu zginęło 516 Polaków. – Chodzi o to, żeby nie zapominać o tych, którzy odeszli – mówi konsul.

LISTA NIEOBECNYCH... Marzec 2024

Tadeusz Kołatek

Zmarł 5 marca w wieku 77 lat. Był długoletnim dyrygentem chóru mieszanego „Preludium”, działającego w latach 1974-1994 przy MK PZKO w Nowym Boguminie. Dał się poznać jako znający się na swoim fachu stroiciel instrumentów muzycznych.

Józef Wierzoń

Zmarł 18 marca w wieku 89 lat. Zarówno jako profesjonalista, jak i społecznik, animator życia śpiewaczo-muzycznego pozostał po sobie niezwykle dorobek. Dyrygował wieloma chórami, w Karwinie założył śpiewaczo-muzyczną wizytówkę Zaolzia, zespół „Przyjaźń”, był popularyzatorem wspólnego śpiewania, inicjatorem imprez muzycznych. W latach 1976-1990 stał na czele Teatru Cieszyńskiego w Cz. Cieszynie.

Henryk Kiedron

Zmarł 19 marca w wieku 72 lat. Był dziennikarzem, w latach 1986-1991 redaktorem naczelnym „Głosu Ludu”. Angażował się w życiu MK PZKO w Ostrawie, był członkiem założonego przez starszych panów z Hawierzowa i okolicy Zespołu Pieśni i Ruchu Niezależnego „Niezapominajki”.

Zofia Kucówna

Zmarła 6 kwietnia w wieku 88 lat. Ta związana z deskami wielu teatrów warszawskich aktorka zagrała na nich kilkadziesiąt różnych ról. Od 1959 roku współpracowała z Teatrem Telewizji, występowała w wielu polskich filmach. Pracowała jako pedagog w Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie, pisała książki.

Jaroslav Bašta

Zmarł 7 kwietnia w wieku 75 lat. W historii Czechosłowacji i RC zapisał się jako dysydent, więzień polityczny, później deputowany do Izby Poselskiej, minister bez teki w latach 1998-2000, a także dyplomata – ambasador RC w Rosji i na Ukrainie. Po opuszczeniu w 2019 roku ČSSD związał się z SPD, z ramienia której startował w ostatnich wyborach prezydenckich.

Emilia Świder

Zmarła 22 kwietnia w wieku 73 lat. Była zaangażowaną do ostatnich chwil dziennikarką. Pracowała w polskiej redakcji Radia Czechosłowackiego w Ostrawie, w „Hutniku Trzyńnickim”, współpracowała z „Glosem Ludu” i ze „Zwrotem”. Dbała o zachowanie dziedzictwa artystycznego swojego teścia Franciszka Świdra. Jeszcze jesienią zdążyła zorganizować wystawę jego twórczości malarskiej.

LISTA NIEOBECNYCH... Kwiecień 2024

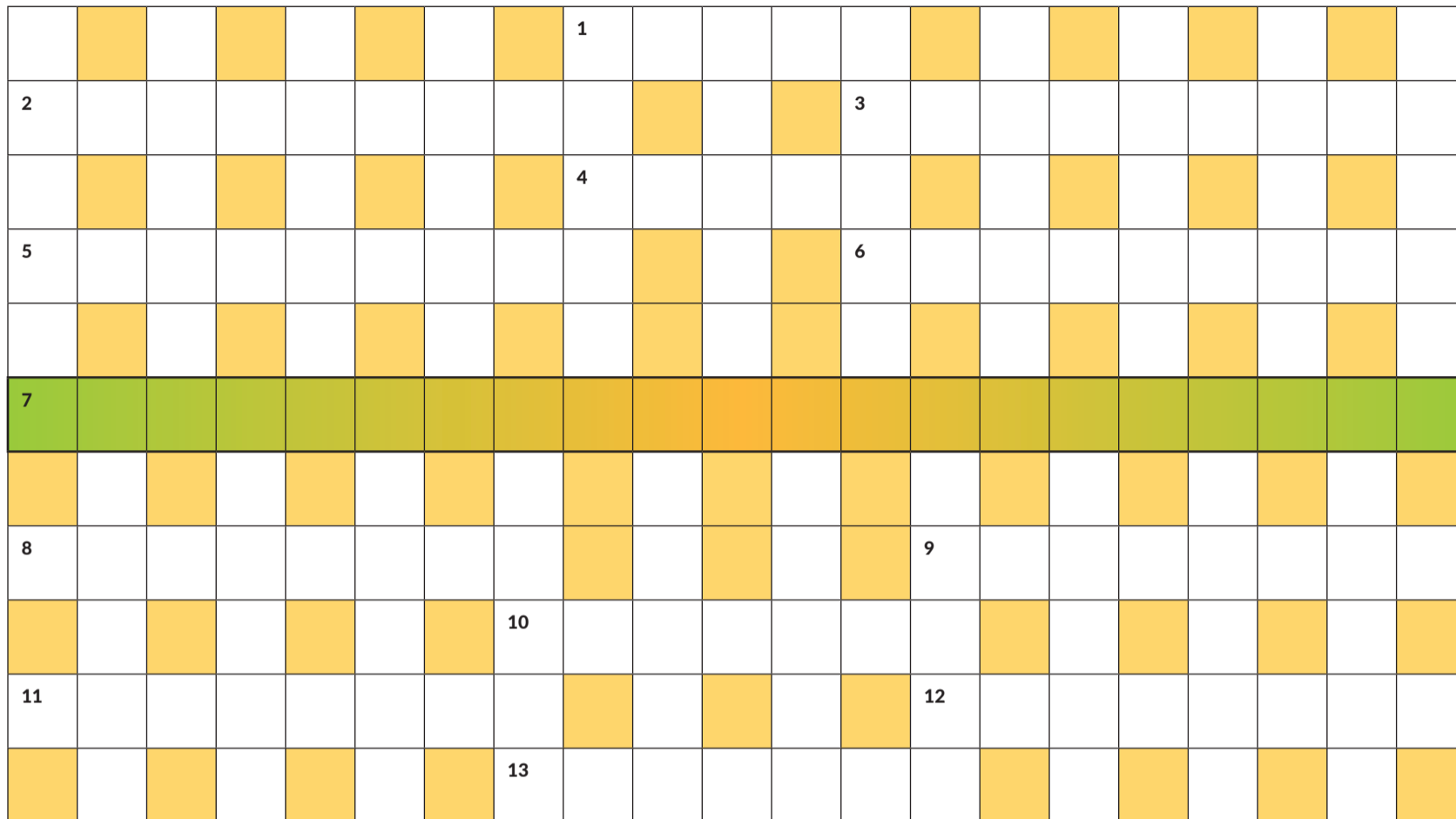

POST SCRIPTUM

KRZYŻÓWKA KOMBINOWANA

Wśród autorów poprawnych rozwiązań zostanie rozlosowana nagroda. Rozwiązania prosimy przysyłać na e-mail: info@glos.live. Termin ich nadsyłania upływa w środę 13 listopada 2024 r. Nagrodę z 18 października otrzymuje **Elżbieta Wagner-Gąsior z Karwiny-Mizerowa**. Autorem dzisiejszej łamigłówki jest Jan Kubiczek.

Rozwiązanie krzyżówki kombinowanej z 18 października: KAŻDY WIDZI PO SWOJEMU

Rozwiązaniem jest przysłowie polskie...

POZIOMO:

- malownicza wyspa u wejścia do Zatoki Neapolitańskiej lub model samochodu marki Ford
- miasto na Węgrzech, w komitacie Hajdú-Bihar
- Johann, 1397-1468, wynalazca druku odbijanego z ruchomych czcionek
- amerykański ptak podobny do strusia
- ultrafioletowe promieniowanie
- państwo, którego stolicą jest Canberra
- ROZWIĄZANIE DODATKOWE**
- wyraz, zwrot lub konstrukcja gramatyczna przejęte z języka czeskiego
- stolica Finlandii, gospodarz letnich igrzysk w 1952 r.
- znany hotel w Warszawie lub angielskie miasto nad rzeką Avon

- obszar wokół gwiazdy, w którym warunki umożliwiają istnienie życia
- przyrząd do badania trzeźwości kierowców
- mały koral, paciorek.

PIONOWO:

ANONIM, BOWLES, CANTAL, CYNTIA, ĆWIREK, DAHLAK, DELIKT, IDIOTA, IDOLKA, IGUAZU, INTRUZ, ŁAGIER, ŁUKASZ, MACIUŚ, MIGDAŁ, ODESSA, OGLADA, PENSJA, SEULKA, STASIA, TOMBAK.

Wyrazy trudne lub mniej znane:

ALKOTEST, EKOSFERA, NYIRADONY

LISTA NIEOBECNYCH... Październik 2024

Alojzy Szupina

Zmarł 19 października w wieku 94 lat. Był ostatnim żyjącym współzałożycielem Grupy Beskidzkiej GOPR, działaczem PTTK, długoletnim zasłużonym ratownikiem i instruktorem ratownictwa górskiego, wytyczał szlaki turystyczne letnie i zimowe. To z jego inicjatywy powstał pierwszy wyciąg narciarski z napędem elektrycznym na Stożku.

Janusz Olejniczak

Zmarł 20 października w wieku 72 lat. Jest uważany za jednego z najważniejszych polskich pianistów ostatnich stu lat. W 1970 roku został laureatem VI nagrody na Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. Fryderyka Chopina. Współpracował przy nagrywaniu muzyki do filmów w Polsce i za granicą. Nagrał większość partii fortepianowych do filmu „Pianista” z 2002 roku.

Jadwiga Barańska

Zmarła 24 października w wieku 89 lat. Polacy zapamiętali ją jako odtwórczynię roli Barbary Niechcic z filmu „Noce i dnie”, za którą otrzymała Srebrnego Niedźwiedzia na festiwalu w Berlinie. Karierę aktorską rozpoczęła na scenach teatrów warszawskich, ma w swoim dorobku wiele ról w Teatrze Telewizji. W 2015 roku widzowie głosujący na Diamentowe Lwy uznali ją za najlepszą polską aktorkę 40-lecia. (sch)

Projekt finansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu pn. Polonia i Polacy za granicą 2023 ogłoszonego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. Publikacje wyrażają jedynie poglądy autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”

MINISTERSTWO
KULTURY

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Konsulat Generalny
Rzeczypospolitej Polskiej
w Ostrawie

Fundacja
POMOC POLAKOM
NA WSCHODZIE
im. Jana Olszewskiego

STOWARZYSZENIE
„WSPÓLNOTA POLSKA”

Głos
GAZETA POLAKÓW W REPUBLICE CZEŠKIEJ

Przy wsparciu finansowym Ministerstwa Kultury RC wydaje Kongres Polaków w RC, ul. Grabińska 33, 737 01 Czeski Cieszyn, IČO: 00535613, w wydawnictwie POL-PRESS, s.r.o. IČO: 26792575 • Adres: Redakcja „Głosu”, ul. Strzelnicza 28, Czeski Cieszyn 737 01 • Redaktor naczelny: Tomasz Wolff, wolff@glos.live • Zastępca redaktora naczelnego, redaktor sportowy: Janusz Bittmar, bittmar@glos.live • Redaktorzy terenowi: Danuta Chlup, danuta.chlup@glos.live • Łukasz Klimaniec, klimaniec@glos.live • Szymon Brandys, brandys@glos.live • Fotoreporter: Norbert Dąbkowski, dabkowski@glos.live • Doradca ds. reklamy: Beata Schönwald, beata.schonwald@glos.live • Projekt makiety: Jacek Utko • Telefony: sekretariat/centrala 558 731 766, e-mail: info@glos.live • www.glos.live • Pismo wychodzi we wtorki i piątki • Dostawę prenumeratom prowadzi PNS, a.s. Pateřická 1/2773, 193 00 Praha 9-Horní Počernice. Zamówienia pod adresem: První novinová společnost, a.s., Zákaznické centrum, Evropská 888, 664 42 Modřice, e-mail: zakaznickecentrum@pns.cz. Reklamacje tel. 800 400 412 • Kolportaż: PNS, a.s. • Druk: CZECH PRINT CENTER a. s. Na Rovince 876, 720 00 Ostrava-Hrabová • Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega sobie również prawo ich redagowania i skracania • Numer ewidencyjny Ministerstwa Kultury RC: MK ČR E 588, nr Indeksu 42501, ISSN 2570-8708.

„Głos” należy do Stowarzyszenia Dzienników Mniejszości Narodowych i Etnicznych Europy MIDAS